ҚАРДОШ УКРАИНА КВАРТАЛИДА

Тошкент. Қардош Украина бинокорлари тошкентликлар учун 100 минг квадрат метр уй-жой, алоқа бўлими, магазинлар ва бошқа қурилиш объектларини ниҳоясига етказиб бердилар.
СУРАТДА: Чилонзор массивидаги Украина чорроҳи.

Р. Шамсуддинов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
29 ФЕВРАЛЬ 1968 й
ПАЙШАНБА
№50 (509)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАР САҲИФАЛАРИДА

● СССР Касаба союзлари XIV съездининг 27 февраль. кечқурунги мажлисида марказий ревизия комиссияси раиси И. А. Новиков шу комиссиянинг ҳисобот докладини қилди. 28 февралда касаба союзлари нинг XIV съезди ўз ишини давом эттирди.

● Республикамиз география картасида яна бир янги сувли «зангори белбоғ» пайдо бўлди. Шимолий Фарғона канали билан параллел равишда янги сув магистрали барпо этишга қарор қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорида канал лойиҳалари қайси ташкилотлар томонидан ва қайси муддатда тузилиши кўрсатилган.

● КПСС Маҳаллий ташкилотлари тарихини ишлаб чиқишнинг аҳволи ва бу соҳадаги вазифаларига доир масала юзасидан 27 февралда Москвада кенгаш очилди. Кенгашни КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-Ленинизм институти билан СССР Министрлар Советн ҳузуридаги матбуот комитети чақирган.

● *Шаҳар ижроия комитетида*

МАКТАБ ҚУРИЛИШИ ЗАРБДОР УЧАСТКА

Ёш авлодни ўқитиш, тарбиялаш, уларни коммунизмнинг актив қурувчилари қилиб етиштириш партия ва ҳукуматимизнинг доимо диққат марказида турибди. Мактабларда ўқув-тарбия ишлари йилдан йилга яхшиланиши билан бирга янги-янги мактаблар қурилмоқда,

Тошкент шаҳарининг ўзидагина беш йилликнинг дастлабки икки йили ичида қардош республикалар ва Москва, Ленинград шаҳарлари бинокорларининг ёрдами билан 30 минг ўринли мактаб қурилади. Бунинг учун шаҳримиз меҳнаткашлари, партия ва ҳукуматимизга, бинокорларга чин қалбдан миннатдорчилик билдирмоқдалар.

Ҳозирги пайтда шаҳарда яна кўплаб мактаб бинолари қурилмоқда. Шу йил августгача 20га яқин янги мактаб қуриб битказилиш ва ишга туширилиши керак. Бироқ мактаблар қурилиши, шунингдек, мактабгача болалар муассасалари ва шифохоналар қурилиши жуда қониқарсиз бормоқда. XVIII шаҳар партия конференциясида таъкидланганидек, ўтган икки йил ичида 15 минг ўринли мактаб, 10 минг ўринли мактабгача болалар муассасалари қурилмай қолди.

Мактаблар ва болалар муассасалари қурилишида аҳвол ана шундай ачинарли бўлишига қарамай, ҳозир ҳам бу соҳада жиддий ўзгариш сезилмаяпти. Масалан, январь ойида қурилиш-монтаж ишлари плани мактаблар бўйича атиги 39 процент, мактабгача болалар муассасалари бўйича 46 процент бажарилди.

Кўпгина қурилиш трестлари иш суръатини ошириш ўрнига зарур объектлар қурилишини бўшаштириб юбормоқдалар. Чунончи 5 қурилиш тресги (бошқарувчиси ўртоқ Е. С. Чепко) Янгиобод массивида ҳар бири 1000 ўринли икки мактаб, Чилонзордаги 1280 ўринли мактаб қурилишини 1967 йилда туғаллаши керак эди. Бу объектлар белгиланган муддатда топширилмади.

Каркас-панеллардан мактаблар ва болалар муассасалари қуриш ҳам қониқарли эмас. Мактаблар ва болалар боғчалари биноси учун девор панеллари ишлаб чиқариш ҳамон оммавий йўлга қўйилмаган. Ваҳоланки прогрессив усулларни кенг қўлланиш бу объектларни ишга туширишни тезлатган бўлар эди.

Қурилиш объектларини бир қурилиш ташкилотидан олиб иккинчисига топшириш ишнинг суст боришига сабаб бўлмоқда. Масалан, Шимолий-шарқ уй-жой массивида 8-қурилиш тресги иккита мактаб ва бешта болалар боғчаси қурабошлаган эди. 1967 йилнинг иккинчи ярмида бу ишлар 9-трестга топширилди. Ҳозир эса шу объектларнинг ўзида 6-трест бинокорлари ишламоқда.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг кеча бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида мактаб, болалар боғча ва яслилари, соғлиқни сақлаш муассасалари қурилишининг аҳволи атрофлича муҳокама қилинди ва қурилиш ишларини тезлаштириш тадбирлари белгиланди. Шаҳар ижроия комитети 1968 йилнинг биринчи ярмида мактаблар, болалар ва соғлиқни сақлаш муассасаларини қуриб фойдаланишга топшириш графигини тасдиқлади.

Шунингдек, шаҳар ижроия комитети ДОСААФ техника-спорт клублари ишини яхшилаш, ишлаб чиқариш ва техника эҳтиёжлари учун водопровод суви сарфини камайтириш тадбирлари белгилади.

ШОИР КИТОБХОНЛАРИ ҲУЗУРИДА

Високовольт массивида жойлашган 191-мактаб ўқувчилари ҳузурида болаларнинг севимли шоири Қуддус Муҳаммадий меҳмон бўлди.

Қ. Муҳаммадий мактаб ўқувчиларига ўз ижоди ҳақида сўзлаб, яратган шеърларидан ўқиб берди. Болалар ҳам шоир шеърларини ёддан айтиб беришди. Шу куни мактабда китоб киоскаси ишлаб турди. Унда болалар адабиётининг жуда кўп намуналари сотилди.

Болалар шоирдан автограф ёздириб олишни ҳам унутмадилар. Учрашувни қизиқарли ўтказишда З. Космодемьянская номли кутубхона ходимлари ва мактаб педагогларининг хизмати катта бўлди.

«ТОШКЕНТ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР ҚИЛАДИ

Кеча соат 18 дан 23 минут ўтганда станциянинг асбоблари 3 балл куч билан ер тебранганлигини қайд қилди. Бугун эрталаб соат 4 дан 02 минут ўтганда эса 5 балл куч билан ер тебранди.

Тебранишнинг маркази олдинги ўринда.

● Бугун «Ташсельмаш» заводида

КАСАБА СОЮЗ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Заводнинг қуюв цехи Ленин бурчагида корхона касаба союз аъзоларининг конференцияси бўлиб ўтди.

Конференцияга йиғилганлар 1967 йилги коллектив шартномасининг қандай бажарилганлиги ҳақида завод директори И. Х. Мусин ва касаба союз ташкилотининг раиси И. А. Самарцевларининг ҳисоботини тингладилар.

Завод ишчиларининг иш ҳақи бир йилда ўртача тўрт процентдан зиёд кўпайди.

Меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи Л. Б. Бенкельштат заводнинг 1968 йилга белгиланган коллектив шартномаси тўғрисида гапириб берди. Кун тартибидаги масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

◆

ОКЕАНЛАР ОША

Куни кеча корхона аҳли Озодлик ороли — Кубага «17ХВ1,8» маркали саккизта пахта териш машинасини жўнатди.

Кейинги икки ой давомида машинасозлар шундай агрегатлардан 72 тасини Куба дала меҳнаткашларига жўнатдилар.

«ХТ-1-2» маркали машиналардан 7 таси Болгария Халқ Республикасига йўл олди.

◆

ҚЎШНИ РЕСПУБЛИКАЛАРГА

Завод дарвозаларидан «Туркманистон ССР» деган сўзлар ёзилган олти контейнер йўл олди. Булар қардош туркман дўстларнинг буюртмаси бўйича юборилган қишлоқ хўжалик машиналарининг эҳтиёт қисмларидир.

Ана шундай эҳтиёт қисмлар жойланган иккита контейнер Қозоғистонга, олти контейнер Хоразмга юборилди. Машинасозлар 200 номдаги эҳтиёт қисмларини ишлаб чиқараяпти.

Шу йилнинг ўтган икки ойида қишлоқ меҳнат аҳли учун 700 минг сўмлик эҳтиёт қисмлари жўнатилди.

◆

ШОН-ШУҲРАТЛАР ХИЁБОНИ

Завод партия, касаба союз, комсомол ташкилотларининг ташаббуси билан завод ҳовлисида меҳнат шон-шуҳратлари хиёбони ташкил топди.

Унда Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари М. Юсупов, Н. Удалова, кўп йиллардан бери узлуксиз меҳнат қилиб келаётган созловчи К. Охунжонов, қолипчи Ғ. Аҳмедов, электр-монтёр Б. Греков, темирчи А. Поповларнинг катта қилиб ишланган суратлари қўйилган.

Комсомол шон-шуҳратлари хиёбонида эса корхонанинг меҳнатда пешқадам ёшлари ҳамда улар ВЛКСМнинг 50 йиллигини қандай кутиб олаётганликлари ҳақида ҳикоя қилинади.

63 медалли корхона

«Ўзбекистон» — ана шундай маркали виноси билан мамлакатимизда эмас, балки ҳозирда жаҳонга танилди. Бу ажойиб ва хуштаъм ичимлик Совет Иттифоқидаги ва Халқаро конкурсларда 8 та олтин ва 2 та кумуш медални қўлга киритди.

Кейинги вақтларда финляндияликлар ҳам ана шу хушбўй ичимликнинг хуштори бўлиб қолдилар. Шунинг учун ҳам унга доимий харидордирлар. Бу йил шу мамлакатнинг пойтахти Хельсинки шаҳрига 14 минг шиша «Ўзбекистон» виноси юборилади.

Ўзбеклар виносининг довруғи жаҳон мамлакатлари ўртасида тобора кенг тарқалмоқда. Ўтган йилнинг ўзида бу винолар Монреалда бўлиб ўтган «Экспо-67» Жаҳон виставкасида ва Измирдаги Халқаро ярмаркада намойиш қилинди. Ўзбекистон виноси Чехословакияда бўлиб ўтган конкурсда қатнашиб, 3 та олтин медални қўлга киритди. Кейинги ўн йил мобайнида ишлаб чиқарилган ўзбек виноларининг янги хиллари Совет Иттифоқида ва чет эл мамлакатларда бўлиб ўтган халқаро виставкаларда қатнашиб, 63 та олтин, кумуш ва бронза медаллари билан мукофотланди.

Завод шуҳрати

Юрий Гагарин номли «Таштекстильмаш» заводи жаҳонга танилган ва ваколатли ўрин олган Лейпциг ярмаркасига «ПЛ-66-6» ва «Р-192-3» маркали йигирув ва рослаш машиналарини юборди.

— Корхонамизда ишлаб чиқарилган ускуналар энг йирик халқаро кўргазмаларга ва ярмаркаларга биринчи марта юборилаётгани йўқ, — дейди завод эксплуатация бўйича бош инженерининг ўринбосари Х. С. Аҳсаниев. — Маҳсулотларимизнинг чет мамлакатлардаги кўргазмаларда бўлиши иккита олтин медаль билан тақдирланди. Бу олтин медалларни «Восток» маркали йигирув ўров машинамиз Чехословакия ва Болгария мамлакатларидан олиб келди.

Ўзбекистонда яратилган бу ажойиб агрегатлар мутахассисларнинг айтишича, тўқимачилик ишлаб чиқаришида яратилган муҳим янгилик ҳисобланади. Чунки, бу агрегат ўзига хос поток линия бўлиб, бир йўла тўртта операцияни баравварига бажаради. Илгарилари ана шу тўрт операциянинг ҳар бирини бажариш учун алоҳида-алоҳида машина ишлатиларди.

Завод тамғаси туширилган техникаларни ҳозир жаҳондаги элликдан ортиқ мамлакатларнинг тўқимачилик корхоналарида учратиш мумкин. Ҳатто, Япониядаги «Ито-Чу» ва «Марубени Инда», Франциянинг «Сотекса», Италиянинг «Сирче с. п. а» ва бошқа шу кабн салмоқли фирмалари ҳам халқаро бозорда тобора шуҳрати ортиб бораётган совет тўқимачилик машиналарини сотиб олишга қарор қилдилар.

Тошкент тўқимачилик машиналари заводи бу йил ўзи ишлаб чиқарган ўн тўртта машинасини чет эл мамлакатларида намойиш қилиш тараддудида. Бу машиналар совет ва халқаро виставкаларида, Англия, Австрия, Италия, Бирлашган Араб Республикаси, Япония ва бошқа мамлакатларда бўладиган ярмаркаларда намойиш қилинади.

Киров районининг Марказ-5 кварталида 5 та турар-жой биноси қураётган Новосибирск қурилиш монтаж поездининг бинокорлари ҳам шаҳримизни янада кўркам бўлишида салмоқли ҳисса қўшаётирлар. Улар бу ерда 40 квартирали 4 та ва 80 квартирали бинони тезкорлик билан қурмоқдалар.

СУРАТДА: Новосибирск қурилиш-монтаж поездининг ишчан геодезист прорабн В. Денисов.

БАҲОР ГУЛЛАРИ

Тўқимачилар маданият саройида комбинат мўйқаламчилари ўз ишларидан кўргазма уюштирдилар.

Баҳор гуллари каби юздан ортиқ расмлар комбинат рассомларининг кундалик ижодий меҳнат намуналаридир.

◆

Уй тўйи билан

«Компрессор» заводининг ишчи ва хизматчилари бу йил уй тўйларини ўтказишади ган бўлишди.

1-уйсозлик комбинатининг 1-бошқарма бинокорлари корхона учун Карл Маркс кўчасида қатор уйлар қуриб беришмоқда.

Бошқарманинг В. Чумак бошлиқ бригадаси 72 квартирли уйнинг монтажини тамомлаб пардозчиларга топширишди. Ҳозир иккинчи ана шундай уйни монтаж қилиш жадаллаштирилган.

Корхона коллективи янги уй-жойлар билан таъминланишидан хурсанд бўлмоқда.

КИТОБХОНЛАР ЭЪТИБОРИДА

Тошкент Давлат университетининг асосий кутубхонасида пролетар ёзувчиси М. Горький туғилган кунининг 100 йиллигига бағишлаб адиб асарларининг кўргазмаси ташкил қилинди.

Унда ёзувчининг асарлари, адиб ҳақидаги хотиралар, ижодига берилган баҳолар, чет элларда босилган китобларидан намуналар қўйилган.

Китобхонлар ёзувчи юбилейига атаб ўтказиладиган адабий кечага пухта ҳозирлик кўрмоқдалар.

Коммунист А. Хрипко Тошкент ёғ-мой комбинатининг ишчан аппаратчиларидан. Ишчилар бу пешқадам жамоатчи ишчи аёлни комбинат маҳаллий комитет раиси ўринбосари этиб сайлаганлар.

СУРАТДА: А. Хрипко иш устида.

Л. Глауберзон фотоси.

БУДАПЕШТДАГИ МАСЛАҲАТ УЧРАШУВИ

Маслаҳат учрашувининг очилиши тўғрисидаги ахборотдан маълум бўлишича, бу учрашувда 63 коммунистик ва ишчи партияларнинг вакиллари, шунингдек Жазоир коммунистларининг вакиллари қатнашмоқдалар. Исландия Бирлашган социалистик партияси ва Норвегия Коммунистик партияси ўз кузатувчиларини юборганлар.

Маслаҳат учрашувининг қатнашчилари Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг маслаҳат учрашувига тайёргарлик тўғрисидаги ахборотини маълумотга олдилар.

Қардош партияларнинг вакиллари раислик қилиш тартиби тўғрисида келишиб олдилар. Учрашувда муҳокама қилиниши лозим бўлган таклифларни ишлаб чиқиш мақсадида ва иш тартибини таъминлаш мақсадида барча қардош партиялар вакилларининг иштирокида секретариат сайланди.

Турли мамлакатларда

АГРЕССОРЛАРНИНГ МУДҲИШ ПЛАНЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК. Қўшма Штатлар, деб хабар беради ЮПИ агентлиги, яқин вақт ичида ВДР территориясини бомбардимон қилишни анча кенгайтирмоқчи. Вьетнам Демократик Республикасига қарши ҳаво урушини янада кучайтириш бомбардимов қилишларни кучайтиришнигина эмас, балки бомбардимон қилинадиган жойларни кўпайтиришни ҳам назарда тутади. Бомбардимон қилинадиган жойларни янада кенгайтириш рўйхатини ҳарбийлар ҳозирдаёқ тайёрлашган ва президент Жонсон уни маъқуллаган. (ТАСС).

ЯПОНИЯДАГИ ЗИЛЗИЛА ҚУРБОНЛАРИ

ТОКИО. (ТАСС). Кюсю оролида қаттиқ зилзила бўлганлиги натижасида ўтган ҳафта Эбино ва Иосимацу шаҳарларидан кўчириб олиб кетилган 15 минг киши мазкур шаҳарларда ер қимирлаш давом этаётганлиги сабабли уйларига қайтиб кела олмаётирлар.

Фақат Миядзаки ва Кагосима префектуралари аҳолисигагина зилзиланинг етказган жамики зарари 6 миллиард иенадан кўпроқ бўлди. (Мазкур икки шаҳар ана шу префектуралар территориясида жойлашган). Озиқ-овқат етишмаётганлиги, қаттиқ совуқ ва касалликлар кўпайиб кетганлиги шаҳарлардан кўчириб олиб кетилган аҳолининг оғир аҳволини тағин ҳам қийинлаштириб юборди.

ИНТЕРВЕНТЛАРНИНГ ВАҲШИЙЛИГИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкалик интервенциячиларнинг напалм бомбалари ташлаб, Жанубий Вьетнам шаҳарларини ваҳшиёна бомбардимон қилаётганлиги, одамлар яшайдиган кварталларни «йўқ қилиб юбориш» ниятида уларни тўп ва миномётлардан ўққа тутилаётганлиги натижасида Жанубий Вьетнам тинч аҳолиси ўртасида жуда кўп киши ҳалок бўлмоқда. Газеталарда босилган дастлабки ҳисобларга қараганда, ўлдирилган ва ярадор бўлган аёллар, болалар ва кексалар бир неча ўн минг кишига етган.

«Нью-Йорк таймс» газетасининг мухбири Бернард Уэйнрауб Жанубий Вьетнамдаги касалхона ва госпиталлар бомбардимон қурбонлари билан лиқ тўлди, деб ёзади. Мухбир Меконг дельтасидаги Кантхо касалхоналаридан бирида бўлган. Мухбир напалм бомбаларидан куйган, шрапнель, мина ва ўқлардан жароҳатланган кексалар, болалар ва хотин-қизлар касалхонага тўхтовсиз келтирилаётганлигини хабар қилади.

Гуэда мағлубиятга учраган америкалик интервенциячилар шаҳарнинг уй-жой кварталларига жуда қаттиқ ҳужум қилдилар. «Нью-Йорк таймс» газетасида босилган хабарда шаҳар харобага айланганлиги, шаҳардаги биноларнинг қарийб тўртдан уч қисми яксон қилинганлиги кўрсатилади.

Эрталабки почтадан

АДИБ НОМИГА

24 февралда Чилонзордаги 162-мактабда ўзбек совет адабиётининг йирик вакили, ёзувчи Абдулла Қодирийнинг номи берилиши муносабати билан тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишни мактаб директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи Жамолиддин Асомов қисқача кириш нутқи билан очиб, ўқитувчилар ва ўқувчилар коллективини мактабга А. Қодирий номи берилиши билан қизғин табриклади.

Сўнгра 8-«Б» синф ўқувчиси Садокат Насриддинова ёзувчининг ҳаёти ва ижодий фаолияти тўғрисида, адибнинг ўғли Ҳабибулла Қодирий эса отаси ҳақида хотираларини гапириб бердилар.

Расм ва чизмачилик ўқитувчиси Акмал Султонов ўзи ишлаган ёзувчи портретини мактаб ўқувчиларига ҳадя этди. Кейин 10-«Б» синф ўқувчиси Доно Ғаниева А. Қодирийга бағишлаб ёзган шеърини ўқиб берди. 8-«А» синф ўқувчиси Умида Аҳмедова «Ўтган кунлар», 10-«А» синф ўқувчиси Шоира Алиева «Меҳробдан чаён» романлари ва уларнинг ёзилиши тарихи хусусида гапирдилар. Мактаб директори Ж. Асомов ўқувчилардан 25 ўғил-қизга олтин ва кумуш медаллар топширди.

Кечанинг иккинчи қисмида 10-«А» ва 10-«Б» синф ўқувчилари ижросида «Ўтган кунлар», «Меҳробдан чаён» романларидан драматик парчалар намойиш қилинди.

Кеча йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

С. МАТЧОНОВ.

ПЕШҚАДАМ БРИГАДАДА

«Узбекхлопкомаш» заводи 12-цехининг З. Ражабов бошчилик қилаётган бригада азаматлари ҳар хил катталикдаги ускуна ва машиналарга аъло сифатли экспорт яшиклари тайёрлаб беришади.

Ўтган йилги топшириқни 11 ойда бажарган меҳнатсеварлар беш йилликнинг учинчи йили планини ҳам муддатидан илгари адо этишга бел боғлаганлар. Социалистик мусобақани қизитаётган ишчилар январь ойида пландаги 7.6 минг сўмлик ўрнига 9.2 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, топшириқни 119 процент адо этишди. Февраль ойи плани ҳам бажарилди. Эришилаётган бу муваффақиятларда Ғ. Ғуломов, С. Дўстматов ва Н. Заряев каби дурадгорларнинг ҳиссаси катта бўлаётир. Улар ўз нормаларини 125—130 процент бажариш билан бир қаторда материал ва маблағларни тежашга ҳам катта эътибор беришаяпти. Бригада ишчилари бу йил ҳам бир қанча кубометр ёғоч материалларини иқтисод қилишга аҳд қилишган.

А. СУЮНОВ,
ишчи.

ИШ ҚИЗҒИН

4-қурилиш трестининг 25-қурилиш бошқармасига қарашли Мухтор Ҳабибуллаев бошлиқ қурувчилар бригадаси азаматлари иш суръатини тобора жадаллаштиришяпти.

Бригада аъзоларининг жонбозлиги туфайли 50, 60 квартирали бинолар кун сайин кўкка бўй чўзмоқда. Қурувчилар бу уйларнинг калитларини тез кунларда ҳамшаҳарларимизга топширишади.

Ш. ТУРДИАЛИЕВ.

БЕТАЙИН ҲАММОМ

Кўкча даҳасидаги 25-ҳаммом илгари ҳаммани хурсанд қиларди. Нима бўлди-ю, у кейинги пайтда эътибордан қолиб кетди.

Ҳаммомга 1-2 соат навбат кутиб кирасиз-у, хафсалангиз пир бўлиб кетади. Бу ердаги тоғараларнинг соғи йўқ. Ҳаммаси тешик.

Бундан ташқари на совуқ сув бўлади, на иссиқ сув. Тоқатингиз тоқ бўлиб, душга кирасиз. Қувурлар бир вишиллаб хуштак чалади-да, таққа тўхтайди.

Ҳаммом директори Ш. Пирмуҳамедов боқибеғамлик билан иш тутади. Аҳолига тузукроқ хизмат кўрсатилишини хаёлига ҳам келтирмайди. Шу кунларда бу ҳаммомга тушадиган кишининг вақти кетади, кайфияти бузилади. Ҳаммомда бундай бетайинлик қачонгача давом этаркин?

О. ХИДИРОВ.

Иқтисодий ислоҳот амалда

ҚУВОНЧЛИ НАТИЖАЛАР

Баъзан мажлисларда, йиғилишларда учрашиб қолганимизда турли корхоналарнинг раҳбарлари мендан иқтисодий ислоҳот қандай натижа берди, деб сўрашади. Албатта катта ишни биринчилардан бўлиб бошлаш ҳар қандай шароитда ҳам қийин кўчади. Фақат маълум бир муддат ўтганидан кейингина у ўз самарасини бериши мумкин.

Комбинатимизнинг янгича ишлашга ўтганига унча кўп бўлгани йўқ. Аммо шу вақт КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми белгилаб берган йўл тўғри эканлигига тўла ишонч ҳосил қилиш учун етарли бўлди. Коллективимиз юбилей йилида планга қўшимча 14 минг тонна юк ташиди. Юк обороти топшириғи 1 миллион 670 минг тонна-километр ортиғи билан бажарилди. Техника-иқтисодий кўрсаткичлар анча ўсди. Бунда комбинат техника ва эксплуатация хизмати ходимлари катта роль ўйнадилар. Ремонт билан банд бўлган ишчилар шароити яхшиланди, узел ва агрегатлар фонди барпо этилди. Автомобиль паркидан фойдаланишда ҳам илгарига томон катта қадам ташланди.

Ремонт устахоналарида меҳнат унумдорлиги кескин оширилди. Ремонт билан банд бўлган ишчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 133 сўмга етди. Агар моддий рағбатлантириш ҳам ҳисобга олинадиган бўлса, ҳар бир ишчи ойига 149 сўмдан ҳақ олди. Ҳолбуки 1965 йили ишчиларнинг ойлик иш ҳақи 55 сўмни ташкил қилган эди.

Комбинатда иқтисослаштиришга катта эътибор берилмоқда. Машиналар нон, сут ва бошқа маҳсулотларни ташишга мослаштирилмоқда. Катта машиналарда прицеплардан фойдаланяпмиз.

Ички резервлардан ва имкониятлардан фойдаланиш туфайли, рентабеллик ортиб бормоқда.

Комбинатда меҳнат интизоми мустаҳкамланиб кадрлар қўнимсизлиги камайиб бормоқда.

Ҳали ишимизга халақит бераётган ва ҳал қилинишимиз лозим бўлган жуда кўп ишлар бор. Мижозларимиз дам олиш кунлари мослаштирилган машиналарни ишлатмасликлари сабабли транспорт бекор туриб қоляпти. Бизда бу машиналардан бошқа мақсадларда фойдаланишнинг имконияти йўқ. Бу эса ўз навбатида корхонамизнинг рентабел ишлашига халақит беради.

Коллектив ўз олдига қўйган вазифаларини яхши адо этмоқда. Октябрнинг 50 йиллигида Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитети ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетининг Эсдалик байроғини олишга сазовор бўлдик. Республика Автомобиль ва тош йўллар министрлиги билан Касаба Союзлар республика Комитетининг кўчма Қизил байроғи ҳамда биринчи пул мукофотини олишга эришганлигимиз ҳам янгича ишлаш шароитидан десак янглишмаймиз.

Биз беш йиллик планни муддатидан олдин бажаришга астойдил ҳаракат қилмоқдамиз. Бунда Минск шаҳридаги мусобақадош 2-автомобиль комбинатининг иш тажрибалари ҳам бизга қўл келаяпти.

Янгича шароитда корхона фондидаги маблағнинг катта қисмини ишчи ва инженер-техник ходимларнинг яхши дам олишларини ташкил қилишга сарфлашни мўлжаллаб турибмиз. Киши қанча соғлом, бардам-бақувват бўлса шунча унумли ишлайди.

М. И. ФАЙНЛЕЙБ,
Тошкентдаги 3-автокомбинат директори.

Москвадаги кичкина ёзув машинкалари заводи «Москва-8» маркали машиналарнинг дастлабки тажриба партиясини ишлаб чиқарди. Янги машинага икки хил рангли лента ёрдами билан ёзадиган механизмлар ва белгилар ўрнатилган.

Машинанинг узунлиги 35, эни 33,3 баландлиги 16 сантиметрдир.

Элга хизмат—олий ҳиммат

Оддий касб эгаси

Ҳар тонг ишга жўнашимиз олдидан ҳовлига, ҳовлидан эса кўчага чиқамиз. Кўча бўйлаб бироз юрганимиздан кейин троллейбус, трамвай ёки автобусга ўтириб ишга йўл оламиз. Ишхонамизга бориб, шу куннинг мароқли ва қизиқарли юмушлари билан машғул бўлиб кетамиз...

Сиз ҳовли ва кўчалардаги осойишталик ҳамда озодаликка эътибор берганмисиз? Агар эътибор берган бўлсангиз, шунда сиз ҳовли ва кўча хизматкорларининг нақадар олиҳиммат билан меҳнат қилаётганлигининг гувоҳи бўласиз!

Биз оддий касб эгаси — ҳовли ҳамда кўча тозаловчи нуроний киши ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

Ҳамид ака ҳар куни кишилар ширин уйқудалик пайтида, эрта тонгдан туриб юмушга уннаб кетади. Жимжитлик ва осойишталик ҳукм сурган бир пайтда кўча йўлкаларини супуриб-сидиради, ариқчаларни тозалайди. Ғира-ширада транспортлар ҳаракатга келиб, кўчаларда шовқин бошланганда Ҳамид ака ўз участкасида ишни тамомлаганини кўриш мумкин.

Ҳар гал самимият билан одамларни ишларига кузатиб қолаётганида ҳовли, йўлка ва кўчалар супуриб-сидирилган, чиннидек топ-тоза бўлади.

Ҳа, дарвоқе шаҳримиз ҳовли ва кўчалари ҳар куни супурилиб турилади. Бироқ баъзи кўча тозаловчилар борки, ишни бемаҳалда қилишади, кишиларнинг ғашига тегиб, асабларини бузишади. Улар тонг ёришиб кўча-кўйда одамлар серқатнов бўлиб қолганда, ҳатто офтоб чиққанда, ёки кеч соат 8-9ларда кўчани чангитиб супуриб юришади. Бордию, уларнинг бу ножўя ишлари кишиларга ёмон таъсир қилаётганлиги тўғрисида гапириб қолсангиз, «тегишли» жавобингизни оласиз.

— Мен ўз вазифамни бажаряпман. Нима, кўчаларнинг озода бўлишига қаршимисиз?— дея ўз билганидан қолмайди.

Чилонзор районидаги 16—ЖЭК участка кўча тозаловчиси Ҳамид Аҳмадхўжаев бу соҳада чиндан ҳам намуна кўрсатаяпти.

Шаҳримиз қанчалик озода ва чиройли бўлса кишиларимизнинг баҳри-дили шунча равшан бўлди.

К. НОРМАТОВ.

ҚОРАҚАМИШНИНГ ЖАМОЛИ

Бундан атиги бир неча йил бурун бўм-бўш ётган ерда бугун ҳаёт қайнайди. Мана, осмонўпар баланд кранлар узун хартумини чўзиб, ишчиларни шоширяпти. Уларнинг олдидаги тўғри ва эгри-бугри пўлат хариллар тахи кун сайин кўкка бўй чўзмоқда. Пойтахтнинг Қорақамиш массивига борган ҳар бир киши унинг бугунги тобора гўзаллашиб бораётган ҳусн-жамолини кўриб, ҳайратдан ёқа ушлаб, қолишига ҳеч шубҳа йўқ. Бунда қад кўтараётган қатор-қатор бинолар, теп-текис асфальт кўчалару, шинам кўкаламзорга айланаётган майдончалар киши диққатини тортади.

Мана шуларга маҳлиё бўлиб, айланиб, борар эдик, рўпарамиздан ўрта бўйли, кўринишдан камтарин, қабариброқ чиққан икки юзидан нур ёғилиб турган 45—50 ёшлардаги аёл чиқиб қолди. Қисқагина саломаликдан кейин у ўзи яшаётган янги бинога таклиф этди. Бу ширин сўзли аёл Тошкентдаги трактор йиғув заводи ишчиси В. К. Невенюк эканлигини суҳбат давомида билиб олдик.

— Табиий офат туфайли бошпанасиз қолганлигимиз учун берилган янги уйга оиламиз билан ўтган йили кўчиб келдик, — деди у бизга.

Тошкентдаги 3-тўқувчилик фабрикаси ишчиси М. А. Асхандучин, Улуғ Ватан урушининг инвалиди Абдурасул Умрзоқов В. К. Невенюк билан қўшни туришаркан. Улар ҳам бу ерга ўз оилалари билан ўтган йили кўчиб келишибди. Бинода турли миллат вакилларидан иборат бўлган 100 га яқин хонадон истиқомат қиларкан. Улар катта қулайликларга эга бўлган шинам уйларни қуриб берган навоийлик азамат бинокорлардан бениҳоя миннатдор бўлмоқдалар.

Қардош республикаларнинг кўп минг кишилик бинокорлари қаторида янги Тошкентни қуришга келган Навоий шаҳар қурилиш трестининг Ю. И. Некрасов раҳбарлигидаги 6-қурилиш бошқармаси азамат бинокорлари бундан атиги икки йил илгари бу ерга келиб чодир тикканларида ҳувиллаб ётган ялангликларга бирданига жон кира бошлади. Қисқа муддат ичида шу бунёдгорларнинг қадоқ қўли билан қад кўтарган турар жой биноларига пойтахтимизнинг Ленин, Фрунзе, Октябрь ва Киров районларидан минглаб оилалар кўчиб келиб, уй тўйлари ўтказдилар.

Шу кунларда меҳнатсевар бинокорлар Қорақамиш массивининг 2-микрорайонида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Улар 1966—1967 йиллар давомида олти сотувчи хизмат қиладиган битта ойнаванд лик магазин, 280 ўқувчига мўлжалланган болалар комбинати, ҳар бири 80 квартирали ўн иккита турар жой биноларини белгиланган муддатдан анча кун олдин битказиб фойдаланишга топширдилар. Мардонавор меҳнат қилаётган навоийликлар қурилишда ички имкониятлардан тўғри фойдаланиб меҳнат унумдорлигини оширганликлари туфайли юбилей йилида пландаги 485 минг ўрнига 495 минг сўм иқтисодий фойда олишга эришдилар.

Беш йилликнинг забардаст учинчи йилида бинокорлар олдида яна да катта вазифалар турибди. Улар бу йил олти минг сотувчига мўлжалланган савдо марказини, битта магазин, 280 ўринли болалар комбинатини, 80 квартирали иккита турар жой биносини қуриб фойдаланишга топширадилар. Бундан ташқари 750 томошабинга мўжалланган кинотеатр ҳамда пойтахтимиздаги Революция сквери ёнида чет эллардан ва Совет Иттифоқининг турли шаҳарларидан келиб кетувчи туристлар учун «Ўзбекистон» меҳмонхонасини ҳам бунёд этадилар. Ҳозир Л. П. Андреев бошлиқ участка бинокорлари 1971 йилгача фойдаланишга топширишга мўлжалланган ҳашаматли меҳмонхона қурилишини бошлаб юбордилар.

— Меҳмонхонани белгиланган муддатидан олдин қуриб битказиш учун ҳамма имкониятларни ишга соламиз, — дейди бошқарма бошлиғи Ю. И. Некрасов. — Ҳозир бу ерда ишлаётганларнинг кўпчилиги Совет Армияси сафида хизмат қилиб келган ёшлардан иборат. М. Усмонов, Николай Папков, Алексей Кокин ва Е. Парадов каби қалби олов ёшларимиз билан ҳар қанча фахрлансак ҳам арзийди. Булар бошқармамизнинг қайси участка ёки объектида ишламасинлар белгиланган топшириқларни доимо бир ярим, икки баравар бажариб келаётирлар.

Ҳақиқатдан ҳам навоийлик бинокорлар янги Тошкентни бунёд этишда ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшяптилар. Уларнинг кучи билан қад кўтарган қанчадан-қанча болалар комбинатлари, мактаб, боғча ва яслилар пойтахтимиз эркатойлари ихтиёрига берилди.

Тошкент бунёдкорлари

Қорақамиш массивида барпо этилаётган 1000 ўқувчига мўлжалланган яна битта ўрта мактаб биноси қурилиши ниҳоясига етай деб қолибди. Ғайратли йигит Виталий Тилдиков раҳбарлик қилаётган бригада қурувчилари мактабнинг асосий ўқув корпуси бўлган учинчи қаватини ҳам кўтариб, ҳозир томини ёпяптилар. А. Я. Дектярова бошчилигидаги ўн кишилик пардозловчилар бригадаси коллективи бинога моҳирлик билан жило бермоқда. Бригаданинг Люба Сидоренко, Валя Алексиенко, Валя Махавскова каби қалби олов комсомол-ёшлари Ленин комсомолининг ярим асрлик тўйини меҳнатда муносиб тўёналар билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани ҳар қачонгидан ҳам авж олдириб юбордилар. Улар юбилей шарафига оширилган мажбуриятлар олиб смена ва ойлик нормаларини 114—180 процентга етказиб бажараётирлар. Булар билан ёнма-ён туриб ишлаётган Р. В. Квардовская бошчилик қилаётган сувоқчилар бригадаси коллективи ҳам дуруст натижаларни қўлга киритяпти. Бригаданинг комсомол-ёшлари ҳамкасблари бошлаб берган социалистик мусобақага қўшилиб, ҳозир ўзлари қураётган 56 квартирали бинони муддатидан олдин фойдаланишга топшириш учун ҳаракат қилмоқдалар. Ёш қурувчилар бутун дунё пролетарларининг улуғ доҳиси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги ҳамда ВЛКСМнинг 50 йиллик юбилейи шарафига қўшимча мажбуриятлар олиб ишлашмоқда. Бригаданинг Алфия Гулмуддинова, Вера Ведиванова, Света Мардовцева, Аня Кравцова ва Нина Бачирова каби энг илғор комсомол-ёшлари кунлик ва ойлик нормаларини доимо бир ярим, икки баравар бажариб, коллектив ўртасидаги мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар.

Умуман бошқарма коллективи беш йилликнинг учинчи йили планида кўрсатилган объектларни муддатидан анча олдин қуриб битказишига ҳеч шубҳа йўқ. Азамат бунёдкорлар зиммаларига олган мажбуриятларини ҳамиша ўринлатиб келишган.

О. ТУРСУНОВ.

СУРАТДА: РСФСРнинг Томск шаҳридан янги Тошкент қурилишига комсомол йўлланмаси билан келган бир группа ёш ғишт терувчи бинокорлар. Улар ҳозир «Марказ-4» кварталида 60 квартирали уй қурилишида ишлаб, барча топшириқларини сифатли бажармоқдалар. (Чапдан ўнгга) Н. Тихонова, Н. Червова ва В. Долгова.

М. Нуриддинов фотолари.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

ИСИТИЛГАН „МУЗХОНАЛАР“

Шу сарлавҳа остида газетанинг ўтган йил 25 декабрь сонида босилган материалда 33- ва 20-ҳаммомлар аҳоли талабига жавоб бермаётгани, гоҳ иссиқ, гоҳ совуқ сув бўлмай қолиши, шунингдек, бу ҳаммомлар ишидаги бошқа нуқсонлар танқид қилинган эди. Тошкент шаҳар коммунал корхоналар бошқармасидан олинган жавобда газета танқиди тўғри деб топилганлиги қайд этилади.

Танқидий материал коллектив ўртасида атрофлича муҳокама этилди. 20-ҳаммомнинг узлуксиз совуқ сув билан таъминлаш мақсадида эҳтиёт совуқ сув сақланадиган ҳовуз тартибга келтирилди. Ҳаммом суюқ ёқилғи билан ишлашга кўчирилди. Водопровод қувурларида сув босимини ошириш учун зарур чоралар кўрилди.

33-ҳаммом ремонтдан чиқарилди. Сув йўллари яхшиланди. Ҳаммом маъмурияти иссиқ сув нормал бўлишини таъминлаш юзасидан ҳам зарур тадбирлар кўради.

Меҳнат зарбдорлари

Коммунистик меҳнат зарбдори Г. Аркашин Тошкент лак-бўёқ заводи қуруқ бўёқлар тайёрлаш цехининг бош аппаратчиси. У қуруқ бўёқлар тайёрлаш бўйича заводнинг етук мутахассисларидан бири сифатида танилган.

СУРАТДА: Г. Аркашин куйдириш печи ёнида навбатчилик қилмоқда.

Республика кáрлар жамиятига қарашли тикувчилик комбинатининг фидокорлари юбилей йилида улкан муваффақиятларни қўлга киритган эдилар. Яқинда мастер Тамара Неъматжонова раҳбарлик қилаётган цех тикувчиларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ўтган йилги иш якунлари ҳамда беш йилликнинг учинчи йилида қилинадиган вазифалар кўриб чиқилди.

Йиғилишда комбинат маъмурияти бу цех меҳнатчиларига коммунистик меҳнат коллективи деган шарафли ном берилганлиги тўғрисидаги хушхабарни маълум қилди, шунингдек, яшашда ва меҳнатда алоҳида намуна кўрсатган цехнинг Н. Абдураҳмонова, Н. Муталова, У. Абубакирова, Н. Қорабоева, Н. Гаврилова, Л. Виноградова каби илғор чеварларига коммунистик меҳнат зарбдори деган гувоҳномалар топширилди. Бундан руҳланган меҳнат зарбдорлари янги марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқдалар.

Бу уйларни ленинградликлар шаҳримиз марказида бунёд этаётирлар.

УМУМИЙ ИШИМИЗ

Редакциямизга ҳар куни меҳнаткашлардан ўнлаб хатлар келади. Уларда шаҳримиздаги янгиликлар, корхона ва муассасаларнинг ютуқлари баён қилинади, яхши одамларнинг ажойиб хислатлари, почта, маиший хизмат ходимларидан миннатдорчилик ҳис-туйғулари ёзилади.

Ишчи-мухбирлар халқ университетининг тингловчиси Х. Самадов 1-газета-журнал киоскасининг сотувчиси Саида Азимова кундалик матбуотни кексайиб қолган кишиларнинг уйига олиб бераётгани, 204, 208-киоскаларда ишлаётган матбаачилар Ғафура Азимова, Тиловат Турғунбоевалар кунлик нормаларини 140-150 процент бажараётганлигини хабар қилади.

А. Тожиев ва Х. Тожиевалар ўз хатида Чилонзордан янги секция олганликлари, бу уйларни қурган бунёдкорлардан миннатдорликлари ҳақида ёзишса, газетхон, Қ. Йўлдошев Высоковольт даҳасидаги маиший хизмат комбинати ходими М. Грейгауснинг яхши ишлаётганлигини хабар қилади. Тошкент Давлат университетининг талабаси З. Ҳошимов ўз тенгдошларини оталаримизнинг революцион жанговар традицияларини бойитишга даъват этади.

— Комбинатимизда қулоғи оғирлар ишлайди, — деб ёзади З. Одилов. — Комбинат дирекцияси (директори Н. Носирхонова) ишчиларнинг дам олишига катта эътибор бермоқда. Ҳар ҳафта махсус жиҳозланган машиналарга ўтириб, Чимёнга бориб дам олиб келмоқдамиз.

Бироқ кўпчилик газетхонлар ўз хатларида шаҳар транспорти хизматидаги камчиликларни танқид қилиб кинотеатрлардаги тартибсизликдан, кино билетлари билан чайқовчилик қилаётган текинхўрлардан ғазабланганликларини ёзиб, эътиборсизликлари учун тегишли раҳбарларни танқид остига олганлар.

Э. Турсунов, А. Ғаниев, А. Тўлабоев ўртоқлар 9, 75, 17-автобуслар, 3, 13-трамвайлар аниқ график асосида қатнамаётганлигини, йўловчилар автотрест ҳамда трамвай - троллейбус трестларининг раҳбарларининг бепарволиги туфайли қатор қийинчиликларга дуч келаётганлигини хабар қилганлар.

ХАТЛАРГА ОБЗОР

«Чайка», «Спутник», «Ўзбекистон», А. Навоий номли кинотеатрларда, Санъат саройи ва Тошкент циркида бир группа текинхўрлар доим ўралашиб юришади. Бу санъат ўчоқларига биркитилган милиция ходимлари ва халқ дружиначилари билет чайқовчиларини кўра-била туриб ўзларини кўрмасликка соладилар. А. Навоий номли кинотеатрда ва Чилонзордаги маданият уйи кинозалида тартибсиз томошабинлар истаган қилиқларини қилиб ўтиришади. Папирос чекиш, писта чақиш, сеанс вақтида бақириб гаплашиш, ҳақорат сўзларини ишлатиш бир группа «доимий» томошабинларнинг одати. Бироқ кинотеатр маъмурияти ҳам, милиция ходимлари ҳам буларга қарши чора кўрмаётирлар.

Томошабинларнинг асабини бузаётган бундай безориликлар тўғрисида газетхонлардан С. Шониёзов, И. Тўраев, М. Нуриддинов, К. Отақулов, М. Ҳусанов ўртоқлар редакцияга хат йўллашган. Улар безорилар ва чайқовчиларга қарши кураш ҳамманинг иши эканлигини, лекин милиция ходимлари бу соҳада ўз фаолиятларини активлаштиришлари зарурлигини қайд қиладилар.

Бир қатор хатларда эса шаҳар ҳуснбузарлари танқид қилинади. Ишчи Ҳ. Содиқов иморатларнинг чиройли деворлари, симёғоч ва дарахт таналарига ёпиштирилган турли-туман эълонлар шаҳар ҳуснини бузаётганлигини кўрсатади ва эълонлар бюроси махсус эълон тахталарини кўпайтириш зарурлигини айтади. У эълонлар ёпиштириб, шаҳар ҳуснини бузаётган гражданлар ва ташкилотларга ҳам жарима солиш керак, деб таклиф қилади.

Меҳнаткашларнинг бундай хатларида жонажон шаҳримизда мавжуд нуқсонларни бартараф қилиш учун кураш ҳаммамизнинг умумий ишимиз эканлиги алоҳида қайд қилинади. Уларда одамларнинг камчиликларга нисбатан муросасизлиги, безорилар, чайқовчи текинхўрларга нафрати акс этгандир.

МУМИЁНИНГ ЯНА БИР ХУСУСИЯТИ

Травматология ва ортопедия илмий текшириш институтининг хирург-ортопеди Одил Шарипович Шокиров мумиёнинг синган суякни даволашни тезлаштириш хусусияти борлигини аниқлади.

О. Шокиров мумиёни Ф-32 радиоактив фосфор билан бирга суяги синган ҳайвон организмига юборилганда суяк тўқималарининг ўсиб бирикишини тезлаштирганлигини аниқлади. Бундай тажрибалар ҳайвон суякларининг ҳар хил синишида синаб кўрилди.

СУРАТДА: медицина фанлари доктори О. Ш. Шокиров ва ординатор Т. Н. Нуриев операциядан кейин.

Г. Пун фотоси. (ЎзТАГ).

Янги шеърлар

МАЙСА ВА ШУДРИНГ

Марҳумнинг қабрида
майса унибди,
Марҳумки, етмаган эди
ёшига.
Майсага марварид шудринг
қўнибди,
Томибди қабрнинг мармар
тошига.
Майса гўё марҳум гўдак
бошида
Шамшоддай қомати эгилган
она.
Шудринг она билан марҳум
қошида
Йиғлаган ўлимдан мунгсиз
нишона....

Икки шеър

КЎЧА

«Юрган дарё» дерлар,
Юрган йўл топар.
Ортимда қолдилар қанча
кўчалар.

Аммо бири
Ғоят ноёб,
Мўътабар,
Ўйларим ҳамиша унга
кўчалар.
Шу кўчадан кўрдим
юртимни кўркам,
Мен сажда қилурман чангу
хасига,
Бундан ҳам ортиғи:
Менинг бу кўчам
Бошлар мени онам
остонасига.

ОСТОНА

Кўчамда жуда кўп остона
кўрдим,
Бирида қолдирдим жуда
ҳам кўп из.
Ундан йироқ кетсам
ҳувиллар кўнглим,
Ўзимни этаман етимлардек
ҳис.
Қайтсам товонларим ўпар,
Ҳокисор бағрини ўпаман
қаддим этиб ё.
Ширин жонни этмоқ бўла-
ман нисор,
Қошида кўзимга бир ушоқ
дунё.
Қошида кўзимга дунё бир
ушоқ
Бу остона бахтим кошона-
сидир...
Бу остона борки, бағримда
йўқ доғ,
Бу остона онам остонасидир!

ТУШИБМАН ЁР ЁДИГА

Кел, тулпорим, кел, мен билан чаман ош.
Кутар мени кўнгли чаман, қалам қош.
Бардош қилган етар ўз муродига,
Бардош билан тушибман ёр ёдига.
Мени олиб ёдига ул гулжамол
Дебди: «Топай ёр билан чўлда камол,
Бўлсин вафо қуёши қошимда ёр,
Олиб берай чўлларга бугун баҳор!»
Кел, тулпорим, қанот ёз йўлларимда,
Кутиб қолди Сарвиноз йўлларимда.
Йўлларимда бағишла менга дармон,
Ёрга етган кўнгилда қолмас армон.

ҚЎҚОНГА БАҒИШЛАБ

Ошиғи зор севгани севган каби дилдорини,
Севганим севган Қўқон, мен гулларинг рухсорини.
Гулларинг рухсорини очган сенинг боғбонларинг,
Кўрганимдан шодман, боғбонларинг дийдорини.
Оқилу доноларинг кўрганда умримдир зиёд,
Ким зиёд кўрмайди жисму жонидан дўст-ёрини.
Дўсту ёрлар мадҳини Мавлоно Собирдан ўқиб,
Билган эрдим халқига дарёча меҳри борини.
Шу меҳрдан яшнаган ҳусни камолинг завқида,
Ёд олибдурман Муқимий, Фурқатинг ашъорини.
Утмишинг менга аён Абдулла Қаҳҳор насридан,
Энди биз эртак билурмиз ўтмишнинг асрорини.
Утмишинг таҳқос қилиб, кулган Советлар даврида,
Чертадир Султон ҳамиша соз қилиб дил торини.

Султон ҚУҚОНБЕКОВ.

МАКТАБДА НАВОИЙ КЕЧАСИ

Ҳозир ҳар бир илм даргоҳи, билим ўчоғида бўлманг ё Навоий юбилейига тайёргарлик ё шу тўйига бағишланган ширин кечанинг устидан чиқасиз. Мана Фрунзе районидаги 118-ўрта умумий таълим меҳнат политехника мактабида шоир Алишер Навоийнинг 525 йиллик тўйига бағишланган кеча бўлиб ўтди. Кечани мактабнинг илмий бўлим мудири Носир Қобилов очди.

Мактаб клуби шоирнинг ҳикматли сўзлари, афоризмлари, деворий газета ва стендлар билан безатилган.

10-«А» синф ўқувчилари Ёқутой Шоабдиева «Навоийнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти», Назира Олимжонова «Навоий лирикаси», Обида Ғуломова «Мураккаб образ яратишда Навоийнинг усталиги» деган темаларда доклад-лекция қилдилар. Мактаб клуби саҳнасида Навоийнинг «Келмади», «Меҳр кўп кўргуздим», «Ўн саккиз минг олам ошуби...», «Кўрмадим» ва кўпгина ғазаллари баралла янгради.

Кечада Иззат Султон ва Уйғуннинг «Навоий» драмасидан парчалар қўйилди. Юқори синф ўқувчиларидан Н. Абдуллаев — Навоий, Н. Олимжонова — Гули, Х. Холмуҳамедова — Қундуз ролларини маҳорат билан ўйнадилар.

Кеча охирида Навоий ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар айтилди, мактаб бадиий хорининг «Тановар»и баланд янгради.

Т. ҲАЙИТМЕТОВ.

Оқшом суҳбатлари

ГАЗ ПЛИТАДАН ТЎҒРИ ФОЙДАЛАНИНГ

Зангори ёқилғи энг арзон ёнилғи сифатида тезда оммалашиб кетди. Ҳозир ҳар бир хонадонда газ плита ёқилади. Хоналарни, сувларни иситишда ҳам газдан фойдаланилади. Ундан жуда тўғри фойдалана билиш керак. Қоидасига риоя қилинмаса, ёқимли нарса ёқимсизга айланиши мумкин, яъни фожеага ҳам олиб келиши мумкин.

Ҳаммага маълумки, газ яхши буралмаса у секин-аста хонанинг ҳавосини бузиши ва натижада гугурт чақилгани заҳоти даҳшатли ҳодиса рўй бериши, хона портлаб кетиши мумкин. Ёниб турган газнинг алангаси зангори бўлиб туриши шарт. Аланга сарғайдими, уни албатта текшириш, тузатиш керак. Катта кастрюллар ва бакларни махсус конфоркалар устига ўрнатиш керак. Ошхонада, ваннахонада ва яшаб турган хоналарингизда газ ҳиди келмаяптими, шунга алоҳида аҳамият беришингиз шарт. Сув иситқич газни ёқиб юборишдан олдин тутун хонасига қоғоз ёқиб, текшириб кўриш керак. Аланга яхши тортилса, ваннадан хотиржам фойдаланиш мумкин. Бундан ташқари сув иситқичнинг горелкаларидаги алангалар саккиз сантиметрдан ошмаслиги керак. Ҳаммасининг алангаси зангори рангда бўлиши шарт.

Шунингдек, газ печларни ҳам эҳтиётлик билан ёқиш, ундаги турли асбоблар ва газ трубаларнинг герметик хусусиятларини синчиклаб кўздан кечириш керак. Агар асбобларнинг тўғри ишлаётганига заррача шубҳалансангиз ҳам дарҳол авария хизматчиларига мурожаат этинг.

Газ жуда яхши ёнган пайтида ҳам ундан углекислота ва сув буғи ажралади. Агар ошхона яхшилаб шабадалатилмаса, ҳавода углекислота ва нам қолади. Кислород камаяди.

Ҳавонинг намланиши, ҳароратнинг кўтарилиши, одамга ёмон таъсир қилади. Ундан ташқари углерод оксидидан одам заҳарланиши ҳам мумкин. Бу нарса айниқса болаларга тез таъсир қилади, кексалар, соғлиғи зайиф одамлар ҳам тезда таъсирланадилар.

Газдан фойдаланилганда хоналарни тез-тез шабадалатиб туриш лозим.

Баъзи хонадондагилар хонани иситиш учун ошхонадаги газ горелкаларини баландлаб ёқиб қўйишади. Шу тўғрими?

Текширишлар натижасида шу аниқландики, ҳатто хона тез-тез шабадалатиб турилганда ҳам, газнинг қандайдир миқдори озиқ-овқатлар сифатига озроқ таъсир қилади. Шу туфайли ҳам газни ёқиб, хонани иситиш нотўғри ишдир.

КАСБИНИНГ МАФТУНИ

Танишинг, ҳамшаҳарларингиз

Тасодифан кулгини эшитиб, Иннанинг хаёли бўлинди, у ёзув столи рўпарасидаги Крупская портретига тикилиб, узоқ ўйга чўмганди.

— Ҳа, ким бўлмоқчисан? Ҳим, тушунарли, педагог, машҳур Надежда Константиновнага ҳавас қиласан, топдимми?...

— Худди шундай, — деди Инна дугонасига мамнунлик билан тикилиб. Инна ўшанда 10 синфда ўқирди. Йиллар бир-бирини қувиб ўтар, қиз эса орзу сари интиларди.

Инна Урал Давлат университетига кирди. Мактабдалигида ўқитувчисининг ёрдамчиси бўлиб қолган Инна институтдаги оммавий ишларнинг актив ташкилотчисига айланди.

1953 йили Иннанинг ҳаётида муҳим бурилиш бўлди. Имтиёзли диплом олди. Мана, 15 йилдирки, Инна Николаевна Куркчи ўзбек мактабларида рус тилидан дарс беряпти.

...3-а синфида рус тили дарси. Ўқитувчи Инна Николаевна кечаги диктант анализини ўтказмоқда. 25 ўқувчидан энг биринчи марта беш баҳо олган уч ўқувчига баҳо қўяётиб, самимий табриклади. Сўнг ёзма ишда учраган хатоларни кўрсатмадан фойдаланиб тўғрилашни тушунтирди.

— Бу метод ўқувчиларга енгиллик яратиб, кийин сўзларни пухта ўрганиб, диктантни яхши ёзишларига ёрдам бераяпти,— дейди И. Куркчи.

У фақат яхши дарс берибгина қолмай, балки, рус тилида чиқариладиган мактаб деворий ва фото газета, стендларнинг редакторларига яқиндан кўмаклашади, маслаҳатлар бериб туради.

— Инна Николаевнанинг дарсини анализ қилаётгандим, дарс кўрсатмали ўтилганиданми, ё ўқитувчи ўқувчиларни ўзига жалб қилолганиданми қўнғироқ чалинганини ўқувчилар сезмай қолишди,— дейди у ишлаётган Чилонзор районидаги 204-мактабнинг илмий бўлим мудири Турдибой Ўролбоев.

«Бир соатлик яхши дарс йирик бир асардир»,— деганди В. И. Ленин.

Ҳақиқатан, жуда тўғри. Инна Николаевна бошланғич синфлардагина эмас, юқори синфларда ҳам дарс беради. Шуниси ажойибки, ҳар соатдаги дарсини мазмунли, кўрсатмали ўтишига тиришади. Мактаб педагогик коллективи Инна Николаевнани ҳурмат билан тилга олади. Ёш педагоглар ўқитувчининг консультацияларини олиб туришади. Ўз касбининг мафтуни бўлган Инна Николаевна Куркчи ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашга катта ҳисса қўшаётган совет педагогларидан биридир.

А. НОСИРОВА.

Инсон одоби билан...

БОЛАЛАРДА ГЎЗАЛЛИК ҲИССИЁТИ

Инсон гўзалликка ҳатто гўдак чоғидан интилади. У ўйинчоқлари орасидан энг чиройлисини танлайди. Инсондаги гўзалликка бўлган бу қизиқишни илк ёшликдан ривожлантира бориш лозим. Бу вазифа аввало ота-оналар зиммасига тушади.

Болангизнинг тили чиқди. Бундан ниҳоятда қувонасиз, лекин назар солинг-а, у тўғри гапиряптими? Ўз фикрини чиройли, тўғри жумлалар билан ифодалашга интилмоқдами? Агар шундай бўлса жуда яхши. Бу ҳам гўзаллик дунёсига аста-секин кириб боришдир. Болада ёшликдан музика эшитиш ўқувини ўстира бориш яхши хислатларнинг шаклланишига имкон беради, Болада тез қабул қилиш қобилиятларини тараққий эттириш учун бирон музика асбобини чалишни ўргатилса, бу билан унда эстетик, яъни гўзалликка интилиш пайдо бўлишига, шаклланишига, бора-бора мустаҳкамланишига, боланинг музикага бўлган иштиёқининг равнақ топишига катта ёрдам берган бўламиз.

Бола жуда ёшлигиданоқ музика оҳангига қараб қўлларини қимирлатиб, ўйинга тушади. Бу ундаги дастлабки эстетик ҳисларнинг куртагидир. Ота-она боладаги бу ҳаракатларни янада ривожлантириш ва ундаги дастлабки эстетик куртакнинг чечак отишига ёрдамлашиши керак.

Кишилар қадимдан ўз теваракларида мавжуд бўлган гўзалликларни идрок этиш билан чекланиб қолмай, балки гўзалликни ўзлари яратишга, чиройли буюмлар ясаб, турмушларини безатишга интилганлар. Сўзана, кашталар, турли нақшлар, ҳайкаллар, зеб-зийнат безаклари шу интилиш самарасидир. Бу халқимизнинг тасвирий санъатдаги юксак маҳоратидан далил ҳамдир. Болани санъатнинг ана шу воситаси билан гўзалликни ҳис қила билишга ўргатиш зарур.

Бадиий ишланган расм болани теварак-атрофдаги ҳаёт билан таништиради, табиат, инсон ва унинг меҳнатини севишга ўргатади. унда гўзалликнинг бирор турини яратиш орзусини уйғотишга ёрдам беради. Шунинг учун ҳам вақти-вақти билан тасвирий санъат кўргазмаларига олиб бориш керак.

Бола табиат, турмуш ва ўқиган китобларидан олган таассуротларини расмда ифода этишни яхши кўради. Унинг бу ишини қўллаб-қувватланса бола руҳланиб, расм чизишга ҳаракат қилади.

Боланинг ташқи кўринишига бўлган талаблар эстетик тарбияда катта аҳамиятга эгадир. Содда ва озода кийина билиш, кишилар орасида ўзини яхши тутиш, хулқ-атворининг яхши бўлиши ҳам гўзалликдир.

Бола фақат яхши нарсаларгагина эмас, балки ёмон нарсаларга ҳам тақлид қилади. Масалан: уйда ёки кўчада бола қўлларини чўнтакка тиқиб, гердайиб юради, тиш орасидан чиртиллатиб туфлайди, ёқа тугмасини солмай, лапанглаб юради, бўлар-бўлмасга хиринглаб кулади, қаттиқ гапиради, ярашмаган қилиқлар қилади. Буларнинг ҳаммаси гўзалликка зиддир. Бунга қарши курашиш керак.

Табиийки, ота-она фарзандининг нозик дид ва фаросатли, одоб ва ахлоқли бўлиб ўсишига эришиш учун аввало ўзи барча гўзалликларни сеза билиши ва севиши, бадиий адабиётлар ўқиши, санъатнинг турли соҳасида ўз билим ва таассуротларини кенгайтира бориши керак.

Эстетик тарбия болаларда, ўсмирларда гўзаллик ҳиссиётини уйғотиш билан чамбарчас боғлиқки, бу гўзаллик туйғуси ўз навбатида шахсни маънавий жиҳатдан бойитишнинг қудратли воситасидир. Киши бу гўзалликка ҳамма жойда дуч келади, бу гўзаллик, бу нафосат бизнинг атрофимиздаги табиатнинг мўъжизакор рангба-ранг бўёқларида, меҳнат туфайли такомилга етган нарсаларда, киши кўзини қувонтирадиган муҳташам биноларда, санъатнинг рангба-ранг асарларида, сурат ва ҳайкалларда, рақсларда, одамларнинг бир-бирига бўлган муносабатларида уларнинг фикр-ўйлари, ишлари, хатти-ҳаракатларидадир.

Эстетик тарбия болаларга табиат кўринишлари ва атрофини ўраган муҳитдаги гўзалликларни ҳис ва идрок қилиш ҳамда тўғри хулосалар чиқариш қобилиятларини ўргатади.

Табиат манзаралари ажойиб шаҳар ва қишлоқлар, чиройли боғ ва ҳиёбонлар кишига доимо лаззат бахш этади. Чунки киши гўзал нарсаларни кўрганида, уларни ўз хаёлида тасаввур қилганида ёки ижод этганида ёқимли ҳис-туйғулар пайдо бўлганини сезади. Киши улардан завқланади, маънавий жиҳатдан роҳатланади.

Гўзал табиат, хушмуомала одамлар, озода ва чиройли жиҳозланган уй кишига роҳат бағишлайди. Унинг кўнглига ором беради. Гўзалликка интилиш киши ҳаётини мазмундор ва кўркам қилади. Бу завқни ёшларда уйғотиш учун уларга эстетик тарбия берилади.

Ёшларга эстетик тарбия бериш туфайли уларнинг ижодий фаолиятлари ўстирилади, санъат ҳақидаги тушунчалари кенгайтирилади, бирор соҳада иш олиб кетишлари учун кенг имкониятлар яратиб берилади. Уларда бадиий дид ўстирилади.

Бола яшаётган жойда доимо тартиб, саранжомлик ҳукмрон бўлса ёшлигидан бошлаб шу яхши одобларни ўзига сингдириб боради. Ўзини озода тутишга, саранжомликка ўрганади.

Оилада эр билан хотин ўртасидаги ҳурмат, меҳр-оқибат бола тарбиясига ижобий таъсир этади. Айтайлик, ота ишдан барвақтроқ қайтди, лекин она ҳали ишдан келганича йўқ. Шунда ота болалари билан биргаликда овқат тайёрлашга киришади. Ишдан ҳориб келган она уйидаги саранжомликни, овқат пишганини кўриб, суюниб кетади. Ўзини енгил ҳис этади. Шубҳасизки, эр билан хотин ўртасидаги кечадиган бундай ҳурмат-иззат болаларда онага нисбатан ҳурмат уйғотади. Шунингдек, оилада сансалорлик барҳам топади. Ота-она қанча маданий, одобли бўлса, шу оила шароитида ўсаётган бола ҳам шунчалик одобли бўлиб етишади.

Робия ИСЛОМОВА.
Ўзбекистон ССР педагогика фанлари илмий-текшириш институтининг илмий ходими.

КИНО

МАРДЛИК ҚИССАСИ

Революция йилларида доҳиймиз Владимир Ильич Ленин раҳбарлиги остида ташкил топган армиямиз 50 баҳорни ўтказди. Бу йиллар давомида Армиямизнинг шонли сафидан Ворошилов, Фрунзе, Чапаев, Будённий, Лазо, Тухачевскийлар қаторида ўзбек жангчиларидан ҳам Миркомил Миршаропов, Собир Раҳимов каби саркардалар етилиб чиқди.

Санъатимизнинг барча турларида, жумладан кино санъатимизда ҳам уларнинг улуғвор, қаҳрамонона ишларини мадҳ этувчи, ёшларимизни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда муҳим роль ўйнаган ажойиб фильмлар яратилди. Васильевларнинг «Чапаев» фильми жаҳон кино санъатининг олтин фондидан муносиб ўрин эгаллади.

Ўзбек кинематографистлари ана шу тарихий-биографик жанрда эришилган муваффақиятларга таянган ҳолда қуролли кучларимизнинг байрамига туҳфа қилиб, биринчи ўзбек генерали Собир Раҳимов ҳақида фильм яратдилар. Ўзбек саркардаси Собир Раҳимовнинг биографияси ёшлар учун Ватанга бўлган садоқатнинг ёрқин намунаси бўлиши мумкин. Собир Раҳимовнинг ҳарбий фаолияти гражданлар уруши йилларидан бошланган. У 20 йилларда Совет ҳокимиятининг ашаддий душмани Бердизодхон ва Жунаидхоннинг босмачилар шайкасига қарши қақшатқич кураш олиб борган.

Лекин фильм муаллифлари К. Яшин, И. Пуковский ва З. Собитовлар ўз олдиларига С. Раҳимовнинг бутун фаолиятини кўрсатишни мақсад қилиб қўймаганлар. Бунинг кераги ҳам йўқ эди. Улар ўз эътиборларини генерал С. Раҳимов ҳаётидаги мураккаб ва энг масъулиятли даврга — Улуғ Ватан уруши йилларига қаратганлар. Унинг халқимиз бошига тушган ана шу оғир йилларда кўрсатган саркардалик талантини очиб беришга ҳаракат қилганлар. Бу айниқса режиссёр зиммасига қийин вазифаларни юкларди. Биринчидан генерал Раҳимовнинг кўпқиррали образини ярата оладиган, ташқи томонидан ҳам ўхшаш артистни топиш, иккинчидан Улуғ Ватан уруши йилларининг манзарасини чизиб бериши керак эди. Хўш режиссёр бу вазифани уддасидан чиқаолганми? Ҳа, умуман олганда чиқаолган. Лекин фильм камчиликлардан холи эмас.

Айрим ерларда умумий ритмдан чекинишлар юз беради. Бундан ташқари кучли драматизмга бой кадрлар қаторида бўш, узундан-узоқ зерикарли кадрлар ҳам учраб туради. Фикримизга фильм бошланишдаги бизнинг солдатларни жангдан кейин олдинга силжиб бориши, С. Раҳимов окопда душман ҳужумини кутиб ётган аскарларнинг орқаларини кезиб юриш эпизодлари далил бўлаолади. Шунингдек, кўпдан бери фашистларнинг ҳужумига тайёргарлик кўрилаётган бир пайтда штабга десант тушиш эпизоди ҳам ишонарли чиқмаган. Лекин бу жузъий нуқсонлар фильмдан олинган умумий таассуротга ҳалал бермайди.

Бош қаҳрамон образига Ўзбекистон халқ артисти Зикир Муҳаммаджоновнинг таклиф қилиниши фильмни муваффақиятли чиқишига ҳисса қўшган. Икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-полковник П. И. Батов С. Раҳимов ҳақидаги хотираларида уни «ақлли, ғайратли, мард одам эди» деб таърифлайди. Артист З. Муҳаммаджонов ана шундай образ яратишга эришолган десак муболаға қилган бўлмаймиз. Артист талқинида генерал С. Раҳимов дастлабки кадрлардаёқ томошабин кўз олдида кучли иродага эга мард саркарда сифатида гавдаланади.

Машинада ёнбошлаб кетаётган ярадор С. Раҳимов — З. Муҳаммаджоновнинг қиёфаси хорғин бўлишига қарамай, унда яширин, қандайдир қудратли куч ётганини сезамиз. Бу Ватанга бўлган муҳаббат, душманга нисбатан чексиз нафрат кучидир. Ана шу куч унинг ғайратига ғайрат қўшади, бутун ақл-идрокини тезроқ фашист газандаларини азиз Ватанимиз тупроғидан ҳайдаб чиқариш йўлларини излашга даъват этади.

Грауденц шаҳрини ишғол қилиш планини ишлаб чиқиш пайтида С. Раҳимов — З. Муҳаммаджонов қиёфасида ақлли, тадбиркор, ҳарбий тактикани пухта эгаллаган қўмондон образини кўрамиз. С. Раҳимов — З. Муҳаммаджоновнинг картина финалида немис генералига қараб айтган сўзлари эса томошабиннинг қалбига чуқур кириб боради, унда она-Ватан учун ғурур ҳис туйғулари уйғотади.

Фильмда Собир Раҳимов образига қарама-қарши генерал Фрике образи туради. Фрике фашизмнинг тимсоли. Ҳозиргина юқорида айтиб ўтган эпизодда Фрике, С. Раҳимовнинг «ҳаммасини қайтадан бошлашга тўғри келганда нима қилган бўлардингиз» деган саволига «яна худди шундай қилган бўлардим» деб жавоб беради. Фрике истеъдодли артист Владислав Стрижельчик талқинида эса шундай янчиб ташланса ҳам ўзининг ёвуз, ваҳшиёна ниятларидан қайтмайдиган, ўтакетган фашистнинг типик образидир. В. Стрижельчик ижросида Фрике фашизмнинг энг жирканч томонларини ўзида мужассамлантирган, айёр, хавфли душмандир.

Собир Раҳимов билан Фрике ўртасидаги кураш асарнинг конфликтини ташкил этади. Муаллифлар бу икки дунё кишисининг образини очиб беради.

Булардан ташқари фильмда яна бир образ диққатга сазовордир. Бу кекса солдат Вернер образидир. У ўзини фашизм томонидан алданганини, улар олиб бораётган уруш адолатсиз эканлигини тушуниб етади. Ана шу кекса солдатнинг фожиавий аҳволини артист Я. Грантинь зўр маҳорат билан етказиб бера олган.

Фильмда жасур совет жангчиларининг қатор образлари ҳам ўзининг ёрқин ифодасини топган. Булар полковниклар Бобилев ва Оболин, майор Синадзе ва разведкачи Ботировлардир. Турли миллат фарзандлари бўлган бу кишилар совет халқлари ўртасидаги дўстликнинг бузилмас бирлигини намойиш қилади. Ватанпарварлик ва интернационализм руҳи билан суғорилган ўзбек саркардаси ҳақидаги бу фильм ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашда катта роль ўйнаши турган гап.

Б. ИСКАНДАРОВ.

Суратларда: фильмдан кадрлар.

КРАСНОЯРСК УЛКАСИ. Шимолий қутбдаги Талнах посёлкасида жойлашган ғарбий Қораялоқ геология қидирув партиясининг болалар боғчаси «Светлячок» деб аталади. Яқинда «Светлячок» иккита бино олди. Биноларнинг бирида — «Қиш», қор, муз тепаликлари бор. Иккинчисида — «Ёз», яшил ўсимликлар, илиқ сув тўлдирилган ҳовуз бор. Болалар бу ҳовузда қувнаб чўмилишяпти.

«Светлячок» боғчасида

СУРАТЛАРДА: «Ёзги» павильон, «қишки» павильон.

В. Бойтинко фотолари,
ТАСС фотохроникаси.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

БОСТОНДАГИ СУДДАН КЕЙИН

Бостондаги суд залида ёғоч болғанинг тарқалаган овози эшитилди. Мардлик билан Вьетнамдаги урушга қарши чиқаётган беш америкалик судьяга муносиб жавоб беришди. Йўқ, улар ўзларини сира айбдор деб ҳисобламайдилар.

Суд процесси кечиктирилди. Эҳтимол федерал разведка бошқармаси ўз айғоқчи ва фитначиларининг ҳамма маълумотларини ҳали йиғиб бўлганича йўқдир. Балки судья Форд Бостондаги суд муносабати билан ер юзида бошланган норозилик ҳаракати тинчиб кетгунча сабр қилишга қарор этгандир. Америка инсофини ўзида гавдалантирувчи кишиларни энди матбуотнинг ҳам, радионинг ҳам, телевидениенинг ҳам «судланувчи» деб атай олишлари Форд ва шу суд процессининг вашингтонлик ташкилотчилари учун муваффақият ҳисобланади. Бундан кузатилган мақсад жуда равшан. «Савлатли» америкаликлар бу беш кишидан, улар курашаётган олижаноб ишдан ўзларини четга олиб қочишлари мумкин.

Бостондаги суд тарихини эслаб ўтайлик.

Ҳарбий хизматга танлаб чақириш Вашингтон бошқармасининг кекса директори, истеъфодаги генерал Хёрши қачонлар Панчо Вилле ва Сапатида мексикалик қўзғолончиларни отиб ташлаган кишидир. У ўзини кўр қилаёзган энг жиддий жароҳатга ҳам поло ўйнаш вақтида гирифтор бўлган эди. Бундан йигирма йил илгари истеъфога чиққан бу ярим кўр кекса ҳозир Пентагоннинг уруш олиб бориши учун тўп еми етказиб бериб турибди. Бу ишни ҳатто Америка юристлар бирлашмаси ҳам қонунсиз деб эълон қилди.

Американинг расмий доиралари урушнинг айланма йўллар билан ва АҚШ конституциясига хилоф равишда олиб борилаётганлиги учун жамоатчилик томонидан ўз устларига қўйилаётган айбларни рад этишга уринмоқдалар. Бунинг учун улар конгресснинг баъзи қарорларини, чунончи бадном «Тонкинг резолюцияси»ни рўкач қилаётирлар. Бироқ бу қарорлар ва резолюцияларнинг биронтасида уруш олиб бориш учун конгресснинг расмий рухсати йўқ. Бу резолюцияда президентга у зарур деб топган тақдирда «тегишли чораларни кўриш» ҳуқуқи берилган, холос.

Январь ойи бошида «Суд маслаҳатчиларининг катта коллегияси» судланаётган ҳалиги беш кишининг хатти-ҳаракатида «жиноятлар белгиси»ни топди ва уларни «Армия хизматига танлаб чақириш ҳақидаги қонуннинг амалга оширилишига тўсқинлик қилишни кўзда тутган тил бириктириш»да айблади.

Америка суди практикасида «тил бириктириш» деган уйдирма қонунчиликни бузишда бирон конкрет айб билан айблаб бўлмайдиган кишиларни суд таъқиби остига олишни енгиллаштиради. Бундан юз йил илгари штатнинг бош судьяси Лемуэл Шоу Массачусетсда маъмурлар учун жуда қулай бўлган бир намуна қолдириб кетди. У «баъзи мақсадларни кўзлаб бамаслаҳат қилинган ҳаракатлар гарчи улар ўз-ўзига жиноят ва қонунсиз деб ҳисобланмасалар ҳам қонунсиз воситалар орқали амалга оширилади». Бундай ҳаракатларни тил бириктиришга жўйиш мумкин, деб қарор қилган эди.

Ҳукумат норозиликларни «қонунсиз» деб эълон қилса бас, — қонуний асосда ўтказилаётган намойиш ва митинглар ҳам «жиноят» бўлиб қолаверади. Айбланувчилар «онгли равишда келишганлар» деб исботлашнинг ўзи «тил бириктириш»ни исботлаш ҳисобланади. «Тил бириктириш» исботлангандан кейин эса, — деб кўрсатади «Тайм» журнали, — унинг ҳамма қатнашчилари улардан ҳар бирининг ҳар қанақа хатти-ҳаракати учун жавобгар деб эълон қилинса бўлаверади.

«Тил бириктириш»да айблаш ҳукумат учун бошқа қулайликларни ҳам беради. Бундай айблашни мамлакатнинг хоҳлаган пунктида қўйиш, ҳар бир айбдорнинг айтган сўзини «далил» сифатида фойдаланиш, айтилган ҳар бир сўзни «тил бириктириш қатнашчиси»га қарши қаратиш мумкин. Ниҳоят «тил бириктирилганлиги»нинг суд томонидан тасдиқланиши ва унинг қатнашчиларидан биронтасининг ҳукм қилиниши уларнинг маслагига қўшилувчиларнинг ҳаммасини «тил бириктирувчилар қатнашчиси» деб эълон қилиш имконини беради. Ҳозирги АҚШ суд практикасида муҳим роль ўйнаётган жазолаш қуроли — Америка судининг башараси ана шунақа.

Вашингтон Вьетнамдаги урушга қарши норозилик билдириш ҳаракатининг бир гуруҳ қатнашчиларини ҳаёсизлик билан таъқиб қилишга киришиб, бу ҳаракатнинг ҳамма қатнашчиларини қоралашга эришмоқчи бўлади.

Бу суднинг айни Бостонда ва федерал округ судида ўтказилиши тасодифий бир ҳол эмас. Федерал судьялар сайланмайди, балки ҳукумат томонидан тайинланади ҳамда алмаштириб турилади. Сайлаб қўйилган судья эса жамоатчилик фикрининг тазъйиқига бардош беролмай, ишни суддан «улоқтириб» ташлаши мумкин

Бостон шаҳрига келганда шу нарсани айтиш керакки, бу шаҳар қадимдан бери жуда шафқатсиз ва қонунсиз суд жазолашларини амалга ошириши билан мудҳиш шуҳрат қозониб келяпти.

Америка империализмининг жиноятларига қарши дадиллик билан норозилик билдирувчи виждонли беш америкаликка қамалиш ва пул жаримаси тўлаш хавфи туғилди. Уларни шармандалик устуни тагига бостириб қўймоқчи бўладилар. Бироқ Бостондаги суд бошлана-бошланмасидан АҚШ ҳарбий саноат комплексидаги ҳақиқий иғвогарлар — уруш иғвогарлари устидан ўтказилган бутун жаҳон судининг баланд овози остида тўхтаб қолди.

В. МОРЕВ,
АПН шарҳчиси.

ПХЕНЬЯН. Американинг «Пуэбло» жосуслик кемасида экипажнинг КХДР территорияси сувларида олиб борган жиноятқорона ҳаракатларини тўла фош қилувчи разведка материаллари топилди.

СУРАТДА: «Пуэбло» кемасининг КХДР территориал сувларида олиб борган жосуслик ҳаракатларидан далолат берувчи материаллар. Бу материаллар жосус кема саҳнида териб қўйилган.

Радиофото ЦТАК-ТАСС.

НИҚОБЛИ ЎҒРИ

ҲОДИСА

Ярим тун. Куни билан меҳнат қилган шаҳар аҳолиси ширин уйқуда. Кўчалар ҳам серқатнов машиналар товушидан тинчиган. Фақат ҳар қаерда тунги сменадан қайтаётган ёки ишга бораётган йўловчиларни учратиш мумкин.

Йўловчиларнинг баъзилари ўз участкасида меҳнаткашлар осойишталигини қўриқлаётган милиция старшинаси Гасан билан саломлашиб ўтади.

Гасан чорак асрдан буён халқ милицияси хизматида. У ўз постида сергак туради. Гоҳо кўнгилсиз воқеалар ҳам бўлиб туради. Шунда у жабрланувчига ёрдамга ошиқади.

Жамоат тартибини сақлашда кўрсатган жасорати учун Гасан Маниев Қизил Юлдуз ордени, «Жанговар хизмати учун» медали, «СССР Жамоат тартибини сақлаш министрлигининг аълочиси» медали ва 1 та мақтов қоғозлари билан тақдирланган.

Яқинда Гасан ҳаётида яна қувончли кун бўлди. СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан у «Ҳурмат Белгиси» ордени билан мукофотланди. Қўлида Ўзбекистон ССР Жамоат тартибини сақлаш министри тақдим этган номи ёзилган соат. Унинг меҳнат йўли жасорат билан ўтмоқда. Бу жасоратлар жамиятимизда онда-сонда учраб турадиган тартиб бузарлар, безорилар ва ўғрилар билан олишишда қўлга киритилган.

Гасан ҳозир постда. Курант соати 12 дан 30 минут ўтганда бонг урди. Атроф тинч. Узоқдан кимдир ўзини чироқ нуридан қоронғиликка олиб келаётганига кўзи тушди.

— Ким бўлди? Нега ўзини четга тортиб кетяпти? Тажрибали милиционерни шу саволлар қизиқтирди. Гасан йўловчининг олдидан чиқди. Генерал кийимидаги новчадан келган бу нотаниш киши қоп орқалаб кетяпти экан. Таажжуб, генерал ҳам қоп орқалайдими? Яна тундая!

— Қаердан келяпсиз, — Гасан уни тўхтатиб сўради.

— Танимаяпсанми? Мен Павлов бўламан, мана ҳужжатим, дея «генерал» қўйнига қўл солаётган эди, қандайдир темирлар жаранглаб кетди.

— Қўлингни кўтар, олдимга туш, — буйруқ қилди милиционер.

Шубҳали йўловчи:

— Қопимни олиб қол. Ўзимни қўйиб юбор, — деб илтимос қилди. Аммо, соф виждон эгаси Гасан Маниев унинг гапига қулоқ солмай, тўғри Ленин район милиция бўлимига олиб келди. Тинтув қилинганда унинг қўйнидан катта водопровод ключи чиқди, қопдан эса 17 та ҳар хил кийим чиқди.

— Ҳужжатингизни кўрсатинг?

Маълум бўлишича, генерал кийимидаги бу ўғри икки марта уйга ўғирликка тушиб қамалиб чиққан Александр Григорьевич Рибалов экан.

Ойликни кутиб ишлаш у учун игна билан қудуқ қазимоққа ўхшайди. Александр қамоқ муддатини ўтаб келди. Аммо, ҳеч қаерга ишга кирмади. Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганидек, унинг айёр кўзлари магазин деразаларидан ичкарида турган буюмларга боқади. «Шилиб кетсам» деб ўйлайди. Аммо, эшикка ўрнатилган қўнғироқ чаладиган сигналларни кўриб ҳафсаласи пир бўлади.

Ўғри ўғрилик топилмаса отасининг дўпписини ўғирлар экан. Александр ҳам шундайлардан. У Першин кўчасидан ўтатуриб кўзи Ленин номли 37-ўрта мактабга тушади. Бу ер тинчроқ эди.

Мактабларда гилам бўлармиш, деб эшитгани эсига тушиб, тақҳа тўхтади. Учта эшикни бузиб ичкари кирди. Қуруқ парта, стол, стуллардан бошқа ҳеч нарса тополмади. Жон-жаҳди билан спорт залидаги шкафни бузган эди, оёғи остига ҳар хил кийимлар думалаб тушди. Севиниб кетган Александр ҳаваскорлар дазмоллаб концертга тайёрлаб қўйган кўйлак, костюмларни қопга солди. Мактаб ўқувчилари пьеса учун ҳарбий билим юртидан олиб келган генерал формасини устидан кийиб олди. Энди мени ҳеч ким танимайди, деган хаёлда қопни орқалаб йўлга тушди ва нари бормай қўлга тушди.

Ҳа, Александр ўйлаганча бўлмади. Яна ишнинг миси чиқди. Энди ўғри Рибалов Александр Григорьевич яқинда Ленин район халқ суди олдида жавоб беради.

Т. РУЗМАТОВ.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

Радио тўлқинларида

29 ФЕВРАЛДА ПАЙШАНБА

Биринчи

18.00 Карл Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан. Тарих фанлари кандидати В. Богдасаровнинг Илмий коммунизм ижодчиси» деган суҳбати (ўзбекча).
18.10 С. Юдаков. Симфоник увертюралар.
19.20 Татар куйлари.
20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси.
20.30 Бадиий ҳаваскорлар концерти.
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик илғорлари қурултойи қатнашчилари учун концерт.
22.20 А. Ғаффоров шеърлари ва қўшиқлари.
22.40 С. Зуннунованинг «Меҳр ташнаси» деган ҳикояси (ўзбекча).
23.15 Қишлоқ хўжалик илғорлари қурултойи қатнашчиларининг талабларига мувофиқ концерт.

Иккинчи

19.00 Ленин ҳақида ҳикоялар (ўзбекча).
19.30 Тошкент қурувчилари учун концерт (русча).
20.00 Тожик эстрада куйлари.
20.30 Ўзбек артистлари ижросида ғарб композиторлари операларидан парчалар.
21.00 «Ёшлар ижоди». Адабий эшиттириш (ўзбекча).
21.30 Москва Миллионлар ленинча университети.

1 МАРТДА ЖУМА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
8.25 «Гулла-яшна, жонажон ўлка» деган концерт.
9.30 Рубобда чалинадиган пьесалар.
9.50 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш (тожикча).
10.10 Рус куйлари.
11.15 В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. Тарих фанлари кандидати М. Новиковнинг «Партияга ленинча чақириқ» деган суҳбати (русча).
11.25 Ўзбек давлат филармонияси хор капелласининг концерти.
12.15 «Замондошларимиз». Адабий эшиттириш (ўзбекча).
13.30 Балетлардан куйлар.
16.10 Ёшлар учун музикали соат (ўзбекча).
16.50 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча).
17.00 «Халқ ижодида хотин-қизлар образи». Эшиттириш ва концерт. (Татарча).
18.00 В. И Лениннинг «Оз бўлсин-у соз бўлсин» деган асари ҳақида суҳбат (ўзбекча).
18.10 Ўзбекистон композиторлари қайта ишлаган оркестр куйлари.
19.20 Совет авторларининг қўшиқлари.
20.00 «Ўзбекистан индустриальный» радиожурнали (русча).
20.30 Саноат ходимлари учун концерт (русча).
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат.
21.10 Қишлоқ хўжалик илғорлари қурултойи қатнашчилари учун концерт.
21.40 Сиёсий билимлар радиоуниверситети. «Хўжаликни бошқаришнинг социалистик системаси» деган суҳбат. Автори — иқтисод фанлари кандидати Н. Жабборов (ўзбекча).
22.20 Кечки концерт.
22.40 А. Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. Навоийшунос олимлар Н. Маллаев ва И. Ҳусанхўжаев суҳбатлари (ўзбекча).
23.15 «Оқ олтин» мамлакати қўшиқлари» деган концерт.

Иккинчи

8.25 «Шон-шарафларга буркан, республикам» деган адабий-музикали композиция.
9.15 Реклама ва эълонлар.
19.00 Ўзбек композиторларининг романслари.
19,30 «Эрнст Буш» деган концерт-очерк.
20.00 Ш. Муллажонова куйлайди (тожикча).
20.30 Италия ва Франция халқлари қўшиқлари.
20.50 «Пахтакорларнинг катта анжумани» деган эшиттириш (русча).
21.00 Жаҳон прогрессив адабиёти. Эрон ёзувчиси Содиқ Ҳикматнинг «Эртага» деган ҳикояси (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Учинчи

16.00 Ф. Эркель. «Банк—бан» операси.

Зангори экранда кўринг

29 ФЕВРАЛДА ПАЙШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
Рус тилида:
18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 «Ҳамма нарсани билишни истайман». Тележурнал.
18.45 Музика театри усталари. Иброҳим Юсупов.
20.00 Эшиттиришлар программаси.
Ўзбек тилида:
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.25 «Дори-дармон яратувчилар». Кимё фармацевтика заводидан репортаж.
20.45 Акмал Пўлат. Лирик шеърлар.
21.00 «Ярим аср йилномаси». «1922 йил». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм.
21.50 «Олтин водий» программасининг пахтакорлар қурултойи ва республика қишлоқ хўжалик илғорларига бағишланган махсус сони.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
Ўзбек тилида:
18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Ўқувчилар учун. Химия. «Ёш кимёгарларнинг учинчи олимпиадаси олдидан».
18.35 Тарих. «Чоризмнинг ағдарилиши».
19.10 Студентлар учун. Немис тилидан 15-машғулот.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
20.00 Эшиттиришлар программаси.
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 Қишлоқ хўжалиги билимлар академияси. «Дон ва шудгор».
20.45 Болалар учун мультфильм.
21.00 Ўқувчилар учун. «Бизнинг спорт саломимиз».
21.30 Карл Маркс. «Ёшлик йиллари».
22.00 М. Чулаки. Балет. «Ёшлик». «Ўроқ ва болға» заводи маданият уйи халқ театри ҳаваскорларининг спектакли.
23.15 Музикали календарь саҳифаларида. Энрико Карузо.
23.30 Интервидение. Жандарм мундирида». Телевизион памфлет.
00.15 Физкультура ва спорт.
01.30 Интервидение. Фигурали учиш бўйича жаҳон биринчилиги мусобақалари Швейцариядан олиб кўрсатилади.
03.00 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Рус тилида:
20.00 «Мугурел». Молдавиянинг оммабоп куйларидан концерт.
20.30 Тошкент янгиликлари.
20.40 «Қийин бахт». Бадиий фильм.

1 МАРТДА ЖУМА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
Рус тилида.
17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 Болалар учун кинофильм.
18.25 Адабий театр. И. Бунин. «Сўнгги учрашув».
Ўзбек тилида:
19.00 Ўзбекистон санъат усталарининг илғор пахтакорлар қурултойига бағишланган концерти Санъат саройидан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
Рус тилида:
18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Ўқувчилар учун. «Буни билиб қўйган яхши».
18.40 Ўқувчилар учун. Биология. «Умуртқали ҳайвонларнинг эмбрионал ривожланиши».
19.10 Студентлар учун. Инглиз тилидан 15-машғулот.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
20.00 Эшиттиришлар программаси.
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 Ўқувчилар учун. «Ҳамма нарсани билишни истайман». Киножурнал.
20.30 Эфирда «Молодость».
21.00 Кичик ёшдаги ўқувчилар учун. «Юлдузча порлайди».
21.30 «Олов қалбли кишилар».
22.00 Концерт.
22.45 В. Шишков. «Шерлок Холмс — Иван Пузиков». Телеспектакль премьераси.
23.30 Янгиликлар эстафетаси.
00.15 Рақс зали.
01.00 Интервидение. Фигурали учиш бўйича жаҳон биринчилиги мусобақалари Швейцариядан олиб кўрсатилади.
04.00 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
Рус тилида:
20.00 «Биз Ильич билан биргамиз». Ҳужжатли фильм.
20.40 Тошкент янгиликлари.
20.50 «Икки қуённи қувлаб». Кинокомедия.
22.00 «Ёш донлик меҳмонлар». Ҳужжатли фильм.
22.10 II халқаро рақс конкурси ғолиблари.

КИНО

29 ФЕВРАЛДА

Соҳибжамол — САНЪАТ САРОЙИ», «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН» «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кечқурун).
Генерал Раҳимов — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, «МОСКВА» (кечқурун).
Халқнинг содиқ ўғлонлари — НАВОИЙ номли (кеч соат 10 да).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 1/III да Чио-чио-сан, 2/III да Флория Тоска.
МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/III да Ўғил уйлантириш, 2/III да Равшан ва Зулхумор.
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Қувноқ арена» коллективи артистларининг Виктор Владимиров раҳбарлигидаги гастроллари. Билетлар сотилмоқда.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
29 февраль ва 1 мартда
ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ
КОНЦЕРТИ
Қатнашадилар:
Ўзбекистон ССР халқ артисти
ҚУНДУЗ МИРКАРИМОВА
Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар:
ЭРГАШХОН МИРМАҲМУДОВА, УБАЙДУЛЛА МАДРАҲИМОВ, ВИЛОЯТ ОҚИЛОВА.
Солистлар: Фахриддин Умаров, Равшан Мўминова, Тўхта Рисметова, Роҳатой Манонова, Карима Узоқова ва бошқалар.
Концерт кеч соат 8 да бошланади.
Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

2-«СТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ» ТРЕСТИНИНГ 8-МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИ
ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда
МИНОРА КРАНИ МАШИНИСТЛАРИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН КУРСГА
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Ўқиш муддати — 2 ой.
18 ёшдан кичик бўлмаган 8-10 синф ҳажмида маълумотли кишилар қабул қилинади.
Қабул қилинганлар ётоқхона билан таъминланади.
Машғулотлар 1 мартдан бошланади.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Қизил партизан кўчаси, 50-уй (10, 14, 56-автобуслар, 10-автобуснинг «Компрессор» заводи» бекати).

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ — «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — В3-02.49 дан В3.02-58 гача, редактор ўринбосарлари — В3-29-33; В3-29-09; масъул секретарлар — В3-27.22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3-27-57; ахборот бўлими — В3-65-57; эълонлар бўлими — В3-81-42.

29 ФЕВРАЛЬ, 1968 Й. Р. 05656. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2346.